

František X. Halas

Národnost: česká

Datum narození: 18. října 1937

Místo narození: Praha

Sociální zařazení: Historik, překladatel i diplomat. František Xaver Halas se narodil v době, kdy rodina básníka a zároveň úředníka nakladatelství Orbis Františka Halase žila v Kouřimské ulici v Praze. Druhé jméno jeho prvorozeného syna napovídá, že rodina se přátelila s literárním kritikem F. X. Šaldou. Život Františka X. Halase se vždy odehrával v trojúhelníku Praha – Brno – Kunštát. K prarodičům do Kunštátu jezdil pravidelně a v září 1943 tam zahájil školní docházku. Úzké vazby měla rodina i k otcovu rodnému Brnu. Problém s česko-moravskou identitou vyřešil František X. Halas tím, že podle svých slov „*hájí v Praze Brno a obráceně*“. V Praze se narodil i jeho bratr Jan, druhorozený syn básníka Halase. Ten se později stal novinářem, rozhlasovým redaktorem a vedoucím kulturní redakce na stanici Vltava.

Akademické působení

Navzdory kádrovému profilu mu bylo F. X. Halasovi umožněno začít v roce 1952 studovat na gymnáziu v Holešovicích, po dvou letech pak přešel do 10. třídy jedenáctiletky. V roce 1955 byl přijat na Filozofickou fakultu UK ke studiu historie a pedagogiky. Promoval v roce 1960. Mezi jeho spolužáky byl pozdější kardinál Miloslav Vlk a historik Antonín Klimek.

Už během studia se začal zaměřovat na duchovní a církevní dějiny. Na matčině pohřbu se seznámil s Dagmar Pojerovou, dcerou rodinného přítele, lékaře Jaroslava Pojera, kterou si později vzal za ženu. Po absolvování vojenské služby se v říjnu roku 1962 František Xaver Halas vrátil k práci v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze. Bylo mu také poskytnuto roční stipendium na uspořádání korespondence jeho rodičů. Na jaře 1968 se Halasovi přestěhovali do Brna, kde se uvolnilo místo vědeckého pracovníka na tehdejší univerzitě Jana Evangelisty Purkyně (MU).

Od roku 1968 se tedy datuje Halasovo působení na brněnské univerzitě, kde měl jako nestraník „zaražený postup“, ale mohl se v rámci možností věnovat práci, která ho naplňovala. Podílel se na sbornících z historie univerzity, zvláště právnické fakulty, a další léta práce vyplnil studiem a tříděním korespondence Jana Evangelisty Purkyně (*Soupis korespondence J. E. Purkyně*, 1987). Tato publikace byla vyznamenána cenou Českého literárního fondu za rok.

F. X. Halas na tuto práci vzpomíná následovně: „*U mne se trest dal zhmotnit do jediného slova, byl jsem neperspektivní. To je tak, byli lidé, kteří byli z práce prostě vyhozeni, jiní tam sice byli ponecháni, ale bez perspektivy jakéhokoli profesionálního postupu. Pro mne to například znamenalo, že jsem nesměl dokončit řízení k získání vědecké hodnosti kandidáta věd, jež by mi dovolilo získat postavení vědeckého pracovníka, to je systematizované místo interního pracovníka Kabinetu pro dějiny Univerzity J. E. Purkyně. Já jsem potom tu kandidaturu dokončil v roce 1993. Ne proto, že bych samozřejmě tu práci nebyl napsal, ta byla hotová už v roce 1977. Ale po jejím dokončení nastala hra kočky s myší. Nejprve mi vždycky někdo z vedení univerzity a rozzářeným obličejem řekl, že už to snad půjde a budu smět práci obhájit, a pak se*

zase zachmuřili, že to nepůjde, a když se ten jas a chmury vystřídaly asi pětkrát, tak už jsem se přestal o povolení obhajoby ucházet. Shrnul jsem vše podstatné z obsahu kandidátské práce do relativně rozsáhlé studie, kterou přijal a pak v roce 1981 publikoval Časopis Matice moravské...“ (*Osudy*, s. 119)

Jako odborný pracovník spolupracoval Halas především s historikem Františkem Jordánem, a sice na edici dokumentů, které vyšly později pod titulem *Dokumenty k dějinám Masarykovy univerzity v Brně* (první svazek 1994, druhý svazek 1995).

Roku 1981 dostal nabídku od Dominika Duky, aby přeložil z francouzštiny takzvanou *Jeruzalémskou bibli* (tento nový překlad *Písma* vycházel ve Francii na přelomu 40. a 50. let 20. století). Manželé Halasovi nabídku přijali. Počátkem roku 1990 Halase oslovil Duka s návrhem, aby se stal se prvním československým velvyslancem ve Vatikánu. Halas svolil a strávil v Římě osm a půl roku. V roce 2006 vyšla jeho „životní kniha“ *Fenomén Vatikán*. F. X. Halas se habilitoval na Univerzitě Palackého v Olomouci a po návratu z Říma se opět vrátil k vědecké práci, tentokrát jako profesor církevních dějin a dějin diplomacie na olomoucké a pražské univerzitě.

Evaluace

F. X. Halas je příkladem učence, který strávil na brněnské filozofické fakultě obtížnou dobu normalizace. Přesto na ní zanechal významnou a badatelsky i ideově neposkvřenou stopu.

Prameny a literatura

HALAS, František X. *Co je Jeruzalémská bible a proč by se měl vydat její překlad do češtiny?* Brno: Petrov, 1991.

HALAS, František X. *Vztahy mezi státem a církví z hlediska jejich mezinárodního rozměru*. Olomouc: CMTF UP, 2000.

HALAS, František X. *Fenomén Vatikán*. Brno: CDK, 2013.

HALAS, František X. *Osudy*. Havlíčkův Brod: Petrkov, 2014.

HALAS, František X. – JORDÁN, František. *Dokumenty k dějinám Masarykovy univerzity v Brně I*. Brno: Masarykova univerzita, 1994.

HALAS, František X. – JORDÁN, František. *Dokumenty k dějinám Masarykovy univerzity v Brně II*. Brno: Masarykova univerzita, 1995.

Jeruzalémská bible: Písmo svaté vydané Jeruzalémskou biblickou školou. Přel. František X. Halas – Dagmar Halasová. Praha: Krystal OP, 2009.